

KINH NGHIỆM PHÁT TRIỂN BẢO HIỂM Y TẾ BỔ SUNG TỪ CÁC QUỐC GIA TRÊN THẾ GIỚI VÀ BÀI HỌC CHO VIỆT NAM

● ĐOÀN PHƯƠNG NGÂN

Khoa Tài chính Ngân hàng và Bảo hiểm,
Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

TÓM TẮT:

Bài viết này chia sẻ về kinh nghiệm phát triển bảo hiểm y tế bổ sung (BHYTBS) từ các quốc gia đi trước và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam trong việc triển khai mô hình này. BHYTBS không chỉ giúp tăng cường chất lượng dịch vụ y tế, mà còn giảm gánh nặng tài chính cho người dân trong việc chi trả các chi phí khám chữa bệnh không được bảo hiểm cơ bản chi trả. Bài viết phân tích các yếu tố cần thiết để xây dựng một hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung hiệu quả tại Việt Nam.

Từ khóa: bảo hiểm y tế bổ sung, Việt Nam, phát triển, bài học, kinh nghiệm quốc tế, dịch vụ y tế, chăm sóc sức khỏe.

1. Đặt vấn đề

Bảo hiểm y tế cơ bản hiện nay tại Việt Nam vẫn chưa đáp ứng được đầy đủ nhu cầu chăm sóc sức khỏe của người dân, đặc biệt là trong việc chi trả các chi phí khám chữa bệnh ngoài phạm vi bảo hiểm. Vì vậy, bảo hiểm y tế bổ sung đã trở thành một giải pháp cần thiết để giúp người dân có thêm quyền lợi trong việc chăm sóc sức khỏe. Tuy nhiên, việc triển khai BHYTBS tại Việt Nam đối mặt với không ít thách thức, từ sự thiếu hiểu biết của người dân về các loại hình bảo hiểm bổ sung đến vấn đề pháp lý và cơ sở hạ tầng chưa hoàn thiện. Hơn nữa, việc phát triển bảo hiểm y tế bổ sung cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các cơ quan chức năng, các công ty bảo hiểm và các cơ sở y tế, nhằm đảm bảo tính hiệu quả và công bằng trong việc cung cấp dịch vụ y tế. Do đó việc phân tích những kinh nghiệm từ các quốc gia phát triển trong việc xây dựng và triển khai BHYTBS là cần thiết, từ đó rút ra những bài học cho Việt Nam

trong việc xây dựng một hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung vững mạnh và bền vững.

2. Kinh nghiệm của các quốc gia trong phát triển bảo hiểm y tế bổ sung

Trong những năm qua, nhiều quốc gia trên thế giới đã triển khai thành công các mô hình BHYTBS, mang lại những bài học quý báu cho các quốc gia khác, trong đó có Việt Nam. Việc xây dựng và phát triển BHYTBS không chỉ giúp cải thiện chất lượng dịch vụ y tế mà còn làm giảm gánh nặng tài chính cho người dân khi phải chi trả cho các chi phí y tế vượt ngoài phạm vi của bảo hiểm y tế cơ bản. Dưới đây là một số kinh nghiệm điển hình từ các quốc gia phát triển có thể áp dụng cho Việt Nam trong việc triển khai BHYTBS.

2.1. Kinh nghiệm của Đức: Mô hình bảo hiểm y tế bắt buộc kết hợp với bảo hiểm bổ sung tự nguyện

Đức là một trong những quốc gia đi đầu trong việc phát triển hệ thống bảo hiểm y tế toàn diện,

kết hợp giữa bảo hiểm y tế cơ bản và bảo hiểm y tế bổ sung. Mô hình bảo hiểm y tế ở Đức được xây dựng theo nguyên lý "Bảo hiểm y tế bắt buộc", theo đó tất cả công dân đều phải tham gia bảo hiểm y tế cơ bản. Tuy nhiên, hệ thống này vẫn có những hạn chế, đặc biệt đối với các dịch vụ chăm sóc sức khỏe cao cấp, không bao gồm trong phạm vi bảo hiểm cơ bản. Vì vậy, bảo hiểm y tế bổ sung ra đời như một lựa chọn tự nguyện, giúp người dân có thêm quyền lợi khi sử dụng các dịch vụ y tế cao cấp hoặc đặc biệt mà bảo hiểm cơ bản không chi trả.

Đức cũng phát triển nhiều hình thức bảo hiểm y tế bổ sung, bao gồm bảo hiểm y tế bổ sung cho bệnh viện, nha khoa và các dịch vụ y tế ngoài phạm vi bảo hiểm cơ bản. Chính phủ Đức không can thiệp trực tiếp vào thị trường bảo hiểm bổ sung, mà để thị trường tự do phát triển dưới sự giám sát của các cơ quan quản lý nhà nước. Hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung ở Đức chủ yếu được cung cấp bởi các công ty bảo hiểm tư nhân, với mức phí linh hoạt và có thể thay đổi tùy theo nhu cầu của từng người dân.

Một yếu tố quan trọng trong mô hình của Đức là sự minh bạch thông tin về các gói bảo hiểm y tế bổ sung. Chính phủ và các công ty bảo hiểm đều cung cấp thông tin rõ ràng, giúp người dân dễ dàng tiếp cận và lựa chọn gói bảo hiểm phù hợp với nhu cầu và khả năng tài chính của mình. Mô hình này đã thành công trong việc đảm bảo người dân có thể tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khỏe chất lượng cao mà không phải lo lắng về gánh nặng tài chính.

2.2. Kinh nghiệm của Nhật Bản: Mô hình bảo hiểm y tế bổ sung qua các quỹ bảo hiểm y tế doanh nghiệp

Nhật Bản cũng là một quốc gia có hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung phát triển mạnh mẽ. Ở Nhật Bản, bảo hiểm y tế cơ bản được cung cấp cho tất cả người dân thông qua hệ thống bảo hiểm y tế quốc gia hoặc các quỹ bảo hiểm y tế do các doanh nghiệp cung cấp. Tuy nhiên, cũng giống như Đức, các dịch vụ y tế cơ bản vẫn có giới hạn về phạm vi và chất lượng, đặc biệt trong trường hợp cần điều trị dài hạn hoặc các dịch vụ y tế đặc biệt.

Để giải quyết vấn đề này, Nhật Bản đã phát triển hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung thông qua

các quỹ bảo hiểm y tế doanh nghiệp. Các doanh nghiệp, đặc biệt là các công ty lớn, thường cung cấp các gói bảo hiểm y tế bổ sung cho nhân viên của mình, giúp họ có thêm quyền lợi trong việc chăm sóc sức khỏe. Các gói bảo hiểm này bao gồm các dịch vụ y tế vượt ngoài phạm vi bảo hiểm cơ bản, chẳng hạn như điều trị bệnh lý không được bảo hiểm cơ bản chi trả, khám chữa bệnh tại các bệnh viện tư nhân, hoặc các dịch vụ nha khoa.

Một điểm đáng chú ý trong mô hình của Nhật Bản là việc kết hợp giữa bảo hiểm y tế cơ bản và bảo hiểm y tế bổ sung thông qua các cơ chế liên kết và phối hợp giữa các doanh nghiệp, các cơ quan bảo hiểm và chính phủ. Chính phủ Nhật Bản đóng vai trò quan trọng trong việc giám sát và điều phối các quỹ bảo hiểm y tế doanh nghiệp, đồng thời đảm bảo rằng người dân có thể tiếp cận dịch vụ chăm sóc sức khỏe một cách công bằng và hợp lý.

Bên cạnh đó, Nhật Bản cũng chú trọng đến việc phát triển các dịch vụ chăm sóc sức khỏe dựa trên nhu cầu của người dân, đặc biệt là trong lĩnh vực y tế dự phòng và chăm sóc sức khỏe cộng đồng. Điều này giúp giảm bớt gánh nặng cho hệ thống bảo hiểm y tế, đồng thời nâng cao chất lượng cuộc sống của người dân.

2.3. Kinh nghiệm của Singapore: Mô hình bảo hiểm y tế cơ bản kết hợp với hệ thống tiết kiệm y tế và bảo hiểm bổ sung

Singapore được biết đến là một quốc gia có hệ thống y tế hiện đại và hiệu quả. Chính phủ Singapore áp dụng mô hình "Bảo hiểm y tế cơ bản kết hợp với tiết kiệm y tế", trong đó người dân được yêu cầu tham gia một hệ thống tiết kiệm y tế mang tên MediSave. Qua hệ thống này, người dân có thể tích lũy một khoản tiền để chi trả cho các chi phí y tế không được bảo hiểm cơ bản chi trả.

Tuy nhiên, MediSave chỉ chi trả cho một phần các chi phí y tế cơ bản, do đó, người dân cần bổ sung bảo hiểm y tế bổ sung để đảm bảo quyền lợi khi sử dụng các dịch vụ y tế cao cấp. Chính phủ Singapore cung cấp các gói bảo hiểm y tế bổ sung với mức phí hợp lý và phù hợp với từng đối tượng, giúp người dân tiếp cận các dịch vụ y tế chất lượng mà không phải lo lắng về chi phí.

Singapore cũng chú trọng đến việc phát triển

các dịch vụ y tế chất lượng cao, đặc biệt là trong lĩnh vực y tế dự phòng và điều trị bệnh mãn tính. Điều này giúp giảm tải cho hệ thống bảo hiểm y tế cơ bản và bảo hiểm y tế bổ sung, đồng thời nâng cao sức khỏe cộng đồng. Bên cạnh đó, Singapore cũng đảm bảo rằng các gói bảo hiểm y tế bổ sung được cung cấp bởi các công ty bảo hiểm uy tín, có sự giám sát chặt chẽ của các cơ quan nhà nước, nhằm tránh tình trạng lừa đảo hoặc lạm dụng.

2.4. Kinh nghiệm của Hoa Kỳ: Mô hình bảo hiểm y tế bổ sung qua hệ thống bảo hiểm công và tư

Hoa Kỳ là một quốc gia có hệ thống bảo hiểm y tế rất đặc thù, với sự kết hợp giữa các chương trình bảo hiểm y tế công và tư. Trong khi bảo hiểm y tế công (như Medicare và Medicaid) cung cấp bảo hiểm cho một phần dân số, phần lớn người dân Hoa Kỳ lại tham gia vào bảo hiểm y tế tư nhân. Hệ thống bảo hiểm y tế ở Hoa Kỳ cho phép người dân lựa chọn từ nhiều gói bảo hiểm khác nhau, bao gồm các gói bảo hiểm bổ sung cho các dịch vụ mà bảo hiểm y tế cơ bản không bao gồm.

Hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung ở Hoa Kỳ thường được cung cấp qua các công ty bảo hiểm tư nhân và các kế hoạch bảo hiểm được các nhà tuyển dụng cung cấp cho nhân viên. Những gói bảo hiểm này có thể bao gồm các dịch vụ như chăm sóc y tế chuyên sâu, điều trị tại bệnh viện tư nhân, phẫu thuật thẩm mỹ, hoặc các dịch vụ không được bảo hiểm cơ bản chi trả.

Điểm nổi bật trong hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung của Hoa Kỳ là sự linh hoạt trong việc lựa chọn gói bảo hiểm và sự cạnh tranh giữa các công ty bảo hiểm, giúp người dân có thể chọn lựa bảo hiểm phù hợp với nhu cầu cá nhân. Tuy nhiên, hệ thống này cũng gặp phải không ít vấn đề như chi phí bảo hiểm cao, đặc biệt là đối với những người không có bảo hiểm từ nhà tuyển dụng, và sự thiếu minh bạch trong các điều khoản bảo hiểm, khiến nhiều người gặp khó khăn khi cần sử dụng dịch vụ.

3. Những bài học rút ra cho Việt Nam về bảo hiểm y tế bổ sung

Việc triển khai bảo hiểm y tế bổ sung tại Việt Nam có thể học hỏi và áp dụng nhiều bài học quý giá từ các quốc gia phát triển. Việt Nam cần phát

triển một hệ thống bảo hiểm y tế bổ sung kết hợp linh hoạt với bảo hiểm y tế cơ bản, giống như mô hình của Đức và Nhật Bản. Trong khi bảo hiểm y tế cơ bản đảm bảo quyền lợi tối thiểu cho người dân, bảo hiểm y tế bổ sung sẽ giúp đáp ứng các nhu cầu chăm sóc sức khỏe đặc biệt, cao cấp hơn mà bảo hiểm cơ bản không chi trả. Hệ thống này phải đa dạng và linh hoạt, với các gói bảo hiểm phù hợp với nhu cầu và khả năng tài chính của từng nhóm đối tượng, giúp người dân có thể dễ dàng lựa chọn.

Tiếp đó, Việt Nam cần xây dựng một thị trường bảo hiểm y tế bổ sung cạnh tranh và minh bạch, giống như mô hình của Hoa Kỳ. Việc tạo ra sự cạnh tranh giữa các công ty bảo hiểm không chỉ giúp giảm giá thành mà còn thúc đẩy các nhà cung cấp cải tiến chất lượng dịch vụ. Đồng thời, các điều khoản bảo hiểm cần phải rõ ràng và dễ hiểu, giúp người dân nhận thức đầy đủ về quyền lợi và nghĩa vụ khi tham gia bảo hiểm. Chính phủ cần đóng vai trò giám sát, đảm bảo các công ty bảo hiểm tuân thủ quy định và bảo vệ quyền lợi của người tham gia.

Một yếu tố quan trọng nữa là cần tăng cường tuyên truyền và giáo dục về bảo hiểm y tế bổ sung. Người dân Việt Nam hiện vẫn còn thiếu thông tin về các gói bảo hiểm bổ sung và những lợi ích mà chúng mang lại. Chính phủ và các tổ chức bảo hiểm cần tổ chức các chiến dịch truyền thông, cung cấp thông tin rõ ràng về cách thức tham gia và các quyền lợi đi kèm. Điều này sẽ giúp người dân hiểu rõ hơn về các sản phẩm bảo hiểm y tế bổ sung, từ đó có thể đưa ra quyết định phù hợp với nhu cầu chăm sóc sức khỏe của mình.

Cuối cùng, việc đảm bảo tính công bằng và tiếp cận dễ dàng cho mọi người dân là một yếu tố then chốt. Việt Nam cần chú trọng đến việc giúp đỡ các nhóm dân cư có thu nhập thấp tham gia bảo hiểm y tế bổ sung thông qua các chính sách hỗ trợ. Chính sách này sẽ giúp giảm sự phân hóa trong việc tiếp cận các dịch vụ y tế chất lượng cao, đảm bảo rằng không ai bị bỏ lại phía sau. Bảo hiểm y tế bổ sung chỉ có thể phát huy tối đa hiệu quả khi hệ thống y tế công cộng được cải thiện và nâng cao chất lượng dịch vụ y tế, giúp người dân yên tâm khi sử dụng các dịch vụ này ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Michael K. Gusmano (2010), The U.S. health care system's uneasy relationship with primary care, *IJPH* - Year 8, Volume 7, Number 4.

Cambridge University (2022), Strengthening health system governance in Germany: looking back, planning ahead, truy cập tại <https://www.cambridge.org/core/journals/health-economics-policy-and-law/article/strengthening-health-system-governance-in-germany-looking-back-planning-ahead/3512F26711A5FFF9720BB86811531B61>.

Harvard.edu (2015), The Future of Japan's Health System - Sustaining Good Health with Equity at Low Cost, truy cập tại <https://dash.harvard.edu/server/api/core/bitstreams/7312037e-17ae-6bd4-e053-0100007fdf3b/content>.

Kua, Ee Heok M.B.B.S (2019), Mental Health Care in Singapore Current and Future Challenges, truy cập tại https://journals.lww.com/tpsy/fulltext/2019/33010/mental_health_care_in_singapore__current_and.3.aspx.

Ngày nhận bài: 13/1/2025

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 28/1/2025

Ngày chấp nhận đăng bài: 15/2/2025

**INTERNATIONAL EXPERIENCES IN DEVELOPING
SUPPLEMENTARY HEALTH INSURANCE:
LESSONS AND POLICY IMPLICATIONS FOR VIETNAM**

● **DOAN PHUONG NGAN**

Faculty of Finance, Banking and Insurance,
University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

This study explores international experiences in the development of supplementary health insurance and draws lessons for Vietnam in implementing this model. Supplementary health insurance serves as a vital mechanism to enhance the quality of healthcare services while alleviating the financial burden on individuals for medical expenses not covered by basic health insurance. Through comparative analysis, the study identifies key factors essential for establishing an effective supplementary health insurance system in Vietnam, including policy design, regulatory frameworks, financial mechanisms, and public awareness. The findings offer practical insights to support the development of a sustainable and inclusive supplementary health insurance model tailored to Vietnam's healthcare context.

Keywords: supplementary health insurance, Vietnam, development, lessons, international experience, medical services, health care.